

Kiadóhivatal:
Báter-nyomda, Kaszinóbazár
épület

Az előfizetési pénzek és hirdetések ide küldendők.

HIRDETÉSEK
legjuttányosabb számitással,
díjzabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség:
Széchenyi-utca 1085. szám
Ide küldendők a lapot érdeklő
összes közlemények.

ELŐFIZETÉS:
egész évre 10 kor., felévre 5 k.,
negyedévre 2 kor. 50 fill.
NÉPTANTÓKNAK,
ha az előfizetést egész évre
előre beküldik: 5 kor.

TOLNAVÁRMEGYE TÁRSADALMI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS KÖZGAZDASÁGI ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.
AZ ORSZÁGOS M. KIR. SELYEMTENYÉSZTÉSI FELÜGYELŐSÉG HIVATALOS LAPJA.

Felolvasó szerkesztő:
BODNÁR ISTVÁN.

Belnemutatók:
JANOSITS KÁROLY. KOVÁCH ALADÁR.

Kiadja:
BÁTER JÁNOS NYOMDÁJA.

WOSINSKY MÓR

1834—1907.

Maga volt az erősség, akarat:
Századoknak alkotni, percz alatt.
Egy fejjel nagyobb, mint más emberek.
Bölcs, tudós, de szívére gyermek...
Nem e korbeli, hisz a lelke — ég;
— Antik ékszer volt, becses régiség:
Most, hogy összetört, látszik csak — mit ért!

Este nyolcz óra után harang zúgása ver fel. Megreszket a toll kezemben, megremeg egész testem. Lelkem megérzi a harang kongásának okát s a mikor hírül hozzák, már tudom, hogy „Lehullott a mi fejünk koronája!”

Egy férfiú távozott körünkől, ki testre nézve Hercules, látszólag maga volt a megtestesült élet s a ki lélekre és szívre is páratlan, büszkesége, dicsekvése nemcsak városunknak, de ismertje az egész országnak, sőt az egész művelt világnak.

Wosinsky Mór a szekszárdi tudós apát, az európai hírű régész hunyt el váratlanul.

Hatalmas alakja egy jó fejjel volt magasabb mi nálunk, mintegy jelezve, hogy maga az ember is nagyobb itt — bárkinél. Mély üregű szemeiből a tudás, vas akarat, a jellem szilárdság perzselő tüze csillogott elő, de ez a szigorú tekintet a társaság családi körében szelidséggé, a szeretet szeliden rezgő fényévé finomult át.

Ez a férfiú maga volt a vasszorgalom és erős akarat. Akadályt nem ismert, játszva győzött le. A tudomány-szomj, mint olthatatlan láng égett szívében. Az éjszaka koromsötétjéből sokszor még éjjel után is kivillogott az ő dolgozó szobájának ablaka. Élt nem a hírért, de magáért a tudományért s elzárva a nagyvilágtól, a sok ideig falun eltöltött életből nőtt meg az európai hírneves tudósokkal egyforma magasra.

Szorgalmas munkabírása nem ismer határt. Hatalmas testben, hatalmas lélek. Maga a szekszárdi muzeum megteremtése is sisifusi munka. Semmiből gyurta nagyra, külföldön is ismertté, mint mikor a művész alkotó keze az agyagból formálja meg a milói Vénusz mását. Az alkotás, szervezés, a semmiből teremtés — művésze volt.

S ez a nagy ember, mint a törpe bokrok között kimagasló tölgy állott itt egyedül, mondhatni meg nem érte. Társai kevesebb érdemmel magasabb polczra hágtak s kinek lelke fény, csupa sugár volt, egy szerényebb czimzetes apáti keresztnek adta meg csak a — ragyogást. Jó szívének, égő tudmányszomjának volt a martyrya ő, de egyuttal a tudomány is volt az gileádi balzsam, mely égő, szomjas lelkének vigaszt, enyhülést adott.

Garay mondja: „A költőnek halálával kezdődik élete“. Áll ez az elhunyt is. Mi, akik között járt-kelt, alkotott, ezután vesszük csak észre, hogy ő hiányzik. Soká, nagyon soká fogjuk ezt még érezni, de végre is feleszmélünk, mert nemes lelke sok alkotása a maga halhatatlanságában itt maradt közöttünk.

Öltsünk gyászt, sirassuk meg nagy lelkét, nemes szívét, ti harangok pedig zúgjátok: Lehullott a mi fejünk koronája!

B.

Wosinsky Mór, holnap lesz két hete, még maga olvasta fel a muzeumban egyik becses tanulmányát, Babilonia és Asszírria czimmal. Holnap lett volna a folytatása. Bágyadtak, fáradtak látszott már ekkor is, talán fájt neki, hogy nagy fáradtsággal készített felolvasását valami 48-an hallgattuk végig.

Ma egy hete már nem jól érezte magát, de a múlt szombaton még ő tartotta meg a gyászmisét Fink Kálmán kir. tanácsos anyósáért. A 12 fokos hidegben még jobban meghűlhetett, mert következő napokban már nagyobb fájdalmakról, lázról panaszkodott. De azért nagy önmegtadással ott ült a karosszékében, tovább végezte hivatalos s muzeumi dolgait. A látogatókkal elbeszélgetett, Haugh Béla muzeumi őrrrel még szerdán is tárgyalt muzeumi dolgokról. Pedig ekkor már hatalmas láza volt, úgy hogy akkor éjjel már kiugrált az ágyból. Házi orvosa dr. Dragits Imre tb. főorvos és dr. Kramolin Gyula csütörtökön, kezdődő tüdőgyulladást konstatait nála, észre véve annak veszedelmes voltát, az amagy is astmatikus betegre nézve. A katasztrófa ily közeli bekövetkeztét azonban ekkor még senki sem sejtette. A beteg jó étvágyal evett, lázas állapotában is értelmesen elbeszélgetett a látogatókkal. Csütörtökön éjjel láza csak 38 fokos volt, de pénteken 40-5-re szűkött. Ekkor meggyónt, megáldozott. Még délután 4 órakor is beszélt Hauggal muzeumi dolgokról. Általában egész betegsége alatt sokat tépelődött remek alkotásával. Délután 4 óra után végrendelkezni akart Steiner Lajos dr. ügyvéd, majd Wölffel és Kaposi káplánok előtt. De már nem volt magánál. Este 6 órakor megkezdődött a halál harc. Ellátták az utolsó kenettel; 3/4 8 órakor aztán váratlanul bekövetkezett a katasztrófa. Testvére, özv. Treer Józsefné, az ápoló apáca, síró káplánjai s az orvosok jelenlétében örökre lehunyta szemét.

Pénteken táviratilag hívták betegágyához testvérét, Wosinsky István balfi orvost, az ottani fürdő tulajdonosát. De már csak halott testvért s egy síró várost talál itt.

Életrajzi adatai sebtében összeállítva a következők:

Wosinsky Mór született Tolnán, hol édes atyja keresett orvos volt. Gimnáziumi tanulmányait Kalocsán, a theológiát Pécsett végezte. Rövid idei káplánkodás után 1880-ban plébánossá nevezték ki Lengyelre, 1885-ben Závodra, majd innen Aparra, s végre Szekszárdra került 1894-ben. Esperes lett 1888-ban, s a király 1903-ban nevezte ki apáttá. Eleinte az egyházi irodalom terén kezdte munkásságát, később európai, ázsiai, afrikai utazásairól irt utleírásokat, melyek közül „Karczolatok dán- és svédországi utamról“ valamint „Keleti utam emlékei“ cz. munkája két kiadást ért. Legtöbb érdemet a régészeti tudomány terén szerzett, s ebből a munkálkodásából folyt nagyszerű alkotása, a szekszárdi muzeum. A régészethez már régebben vonzódott, de lengyeli tartózkodása adta meg az alkalmat, hogy teljesen a régészetnek szentelje életét. Gróf **Apponyi Sándor** támogatása mellett nagyszabású ásatásokhoz fogott, s e majdnem tíz éven át folytatott lengyeli ásatásának eredményét „Lelet a lengyeli őskori telepről“ cz. munkájában irta meg. **Wirchow**, a híres tudós dolgozó társává szegődött a Magy. Tud. Akadémia támogatásával megjelent: „Das praehistorische Schaftwerk von Lengyel, seine Erbauer und Bewohner“ cz. háromkötetes nagy munkájához, melyben az embertani részt tartalmazó függelékét **Wirchow**, az előrészt pedig **Pulszky Ferencz** irta. A külföldi régészeti szakirodalomban nincsen már újabb munka, melyben **Wosinsky** dolgozataira ne hivatkoznának. A lengyeli nagy őskori telep kiaknázása után egész Tolnavármegyét átkutatta, községről-községre járva és ásatva. Igen nevezetes népvándorláskori telepet ásatott ki Czikón. Kutatásának eredményét „Tolnavármegye története az őskorból a honfoglalásig“ cz. munkájának két nagy kötetében tette közzé. De ezzel nem merült ki tevékenysége. Hozzáfogatott legnagyobb alkotásához, a szekszárdi muzeum létesítéséhez. Óriási nehézségekkel és akadályokkal kellett megküzdenie, de akarat ereje nem hagyta cserben, fölépíttette az emeletes palotát, s meg is töltötte Tolnavármegye régi emlékeivel. Mikor ezt rendbe hozta, ismét egy nagy munkát irt a mészbetétes bronzkori edényekről, és ezt német nyelven is kiadta. Ugyancsak a legutóbbi években tartott emlékbeszédet **Bertrand Sándor** akad. tag fölötte.

Régészeti irodalmi működésének elismerésül az Akadémia archeologiai bizottsága megválasztotta tagjává 1889-ben, s az Akadémia levelező tagja lett három év előtt. 1890-ben a müncheni anthropologiai társulat levelező, 1891-ben a római árkádiai akadémia rendes tagja lett. A régészeti irodalom terén magyar, német és francia nyelven megjelent kisebb-nagyobb dolgozatainak száma meghaladja a százat. De bámulatlan munkásságot fejtett ki, mint a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőjének tagja is. Folyton utazott és tett a muzeumi ügyek felvirágoztatása érdekében, folytonosan tervezett, alkotott s folytonosan fejlesztette nagyszerű alkotását, a szekszárdi muzeumot. Ezen kívül jutott ideje arra is, hogy a megyei, társadalmi és egyéb közművelődési ügyeket is figyelemmel kísérje, s ahol csak lehetett, támogatta, előbbre vitte.

A gyászbeszéd híre már az esti órákban befutotta a várost. Nyolcz óra után harangzugás jelezte a szeretett apátplebános elhunytát. A gyász impozáns módon nyilvánul. Ma reggel gyászlobogódiszt öltött az egész város. Nincs középület, ahol gyászzászló ne lengene. Sok magán házon is ott leng a gyász sötét színe. **Wosinsky István** dr. az elhunyt öccse a 8 óra 30 perces vonattal érkezett meg. **Wölfel** segédlelkész várta az állomásnál. Sápadtan, megtörve, heves zokogással borult bálványozásig szeretett bátyja koporsójára.

Az elhunyt temetésére most folynak az előkészületek. Temetése holnap délután fél négykor lesz. Régi kívánságához képest Tolnára viszik a családi sírboltba, hol szülei is nyugszanak. A kerületi papság a következő gyászjelentést adta ki:

A szekszárdi esperesi kerület papsága őszinte lelki fájdalommal jelenti, hogy felejthetetlen oltártestvére

WOSINSKY MÓR

szekszárd-belvárosi apátplebános,

a szent-sír lovaqja, a magyar tudományos Akadémia tagja, a muzeumok és könyvtárak országos felügyelője, a tolnavármegyei Muzeum igazgatója, Tolnavármegye törvényhatósági bizottságának tagja stb.

a haldoklók szentségeinek buzgó felvétele s rövid, de példás keresztény türelemmel s Krisztus hű tanítványához méltó megnyugvással viselt szenvedés után 1907. év február hó 22-én esti 3/4 8 órakor 53 éves korában az Úrban csendesen elszenderült.

A boldogult hült tetemei február hó 24-én, vasárnap délután 1/2 4 órakor fognak beszenteltetni s beszentelés után Tolnán, a családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozat a boldogult lelki üdvéért február hó 25-én, hétfőn reggel 9 órakor fog a szekszárd-belvárosi templomban a Mindenhatónak bemutatni.

Édes Jézus, pásztorok pásztorja, fogadd kegyelmedbe hű szolgád lelkét!

Szekszárd, 1907. február 22.

A szekszárdi esperesi kerület papsága.

A kiváló, európai hírű tudós, a nemes szívű, derék lelkipásztor nyugodjék békében!

— Elhunyt képviselő. **Szluha János**, a szakcsi kerület 48-as képviselője, tegnap délután 4 órakor Budapesten agyszélhűtésben elhunyt.